

6. listopadu 2018 jsme nahráli rozhovor s panem Františkem Stárkem, jinak také řečeným Čuňasem, v zasedací místnosti posledního patra břevnovské polikliniky Na Marjance.

Nejdříve jsme se zeptali, jak vlastně pan Stárek získal svoji přezdívku.

A teď se dostanu teda k tomu Čuňasovi. Já už když jsem byl starší, ještě mladší vlastně než vy, já jsem chodil do osmé třídy v roce 1966 samosebou, tak jsme měli třídní kapelu. Tehdy byla doba kdy byl bigbeat a rock n'roll přešel železnou oponu. A tehdy přišel do Čech bigbeat, a to je vlastně český slovo to bigbeat, jinde tomu říkali rock. Tady se to uchytilo jako bigbeat a kapely se líhly jako houby po dešti. V každý ulici si kluci dohromady dali kapelu, každá třída měla kapelu a já, protože jsem nehudebník, já nemám hudební sluch mám spíš hudební hluch, tak jsem byl jaksi mimo tohle dění. Ale tenkrát ten, kdo nešel v tom bigbeatu, ten ani nesbalil žádnou, tak jsem prostě chtěl být taky tomu přítomnej. Tak jsem psal texty, a to mi šlo, protože už jako dítě jsem skládal básničky. Začal jsem psát texty a začal jsem též kapele organizačně pomáhat, a tak oni řekli: "tak ty seš menežer". Jo, zvolili mě za menežera, což byla tenkrát funkce v kapele velmi vážená, ale menežer měl taky povinnosti. Menežer musel zařídit, aby ta kapela měla kde zkoušet a na co zkoušet, a řídit ty zkoušky a mimo to jsem teda psal ještě ty texty. No a protože jsme byli žáci základní školy, tak jsme neměli nějaký moc peníze, to jsme byli velmi chudý a to ještě tenkrát ani ještě nešlo jít do obchodu a koupit si elektrickou kytaru nebo zesilovač, to se ještě všechno stavělo, to se všechno muselo udělat. Prodávali se takový komponenty, jako třeba snímáče. Kdo měl španělku doma, tak se pod struny dalo přidělat takový zařízení, a z toho vedly kabely, a to už se na to dalo hrát elektricky. Problém byl, jak to zesílit. A tak jsme hráli přes různý gramorádia, protože gramorádia měly tu zásuvku, kam se to dalo strčit, ale hráli jsme třeba i přes promítačku. Ve škole byla 16tipalcová promítačka a ta taky měla ty svoje zvukové věci, tak přes to jsme taky hráli. A tohleto vám všechno vyprávím, protože abych vám řekl, že jsem byl vlastně v té kapele zodpovědný za tohle všechno. A to znamenalo shánět taky peníze, prostě ten snímáček stál 70 korun, což je adekvátně dneska tak 700 Kč, abych to tak přiblížil. Takže vždycky jsme si jenom na vystoupení mohli půjčit a když jsme zkoušeli u kamaráda Kostibulose, tak tam normálně Franta Kaplan bubnoval na kufr, protože bubny jsme neměli. A tak jsem musel shánět peníze na tohle všechno a na podplácení těch lidí, co to půjčovali, protože ty nám to taky jenom tak nedali. A tak jsem měl samý dluhy. A tehdy začal v kinech běžet film, kterej se jmenoval "Výhodná koupě". To je francouzská veselohra a ta je hodně stará, protože jestli ještě znáte ty "Četníky", tak Luis de Funes v tom filmu hrál a měl ještě všechny vlasy, tak si dovedete představit, jak je starej ten film. A tam je scéna, kdy ten hlavní postava toho filmu, jmenuje se Perignon, tak v Paříži přijíždí obrovským americkým bourákem, ten křdlák ty buicky otevřený, a přijíždí na křižovatku a tam na křižovatce stojí takovej somrák a ten mu začne píglovat to sklo. A jak mu to dělá, tak se tak podívá dovnitř a říká mu: "Ježíš to jseš ty Perignone, pamatuješ si mě, já se jmenuju Čuňas, tvůj kamarád z vojny. Ježíš, ty si žiješ, ty si žiješ, ten bourák, ty hadry. Hele půjč mi padesátku". A už jsem to měl. Už jsem byl Čuňas. Teď byste si mohli myslet, že to má něco společnýho s prasetem, protože jsem tlustej, ale to jsem tenkrát byl tenkej jak pířko. Tak jsem to tam vyfasoval.

Tak od začátku, muj životopis, tak já musím začít ještě dřív, než jsem se narodil. Mým koníčkem je genealogie a u mé rodiny jsem se dostal hodně daleko, kdy nejzazší datum mám 1574, kdy Jiří Stárek má zápis v pozemkové knize v obci České Lipchavy, že má statek zaplacený a pak o pár měsíců později zemřel. Tak je tam jeho pozůstalost jako vyřešená, měl osm dětí. Tak to je moje rodina, ty Stárci v té obci Lipchavy žijou dodnes, bohužel táta byl jeden z těch, který v rámci té obce byl mluvčím těch sedláků, a když přišla kolektivizace a přišli soudruzi, tak udělali takový opatření, aby o to přišel. Tak odtamtud odjeli, táta nes kufr a tašku a máma dvě tašky a ještě mě,

takže já jsem počatej v Lipchavách, ale narodil jsem se v Plzni. Oni v Konstantinových Lázních pracovali a tam ty lázně nějak vyhořeli a oni přešli do lázní v Teplicích. Celý moje mládí má vztah k severočeskému kraji. Bydleli jsme v Teplicích a bohužel táta, ještě předtím než jsem se narodil, byl v padesátých letech vězněnej a bohužel v 60. roce zemřel, takže naše rodina byla neúplná. Já jsem žil jenom s mámou. Tam jsem chodil do základní školy, naštěstí mi to dobře vyšlo, že jsem končil základní školu tak ve vašem věku, tak to byl rok 68, kdy nebyly nutný ty kádrový materiály pro vstup na střední školy, protože musíte vědět, že tehdy, když jste chtěli ze základní školy na střední nebo potom na vysokou, tak jste potřebovali nejen dobrý známky a chování, ale taky ty kádrový požadavky, který vás k tomu předurčovaly. To znamená, že nikdo z vaší rodiny nesměl bejt třeba utečenej na západ. Nebo stačilo aby nějaká domovní důvěrnice, aby nahlásila, že vaše rodina nevěší praporky do voken a už to byla černá tečka, a to znamená, že už na vás koukali jako na málo loajální vůči socialismu. A kdo byl málo loajální vůči socialismu, tak si stát bral právo rozhodovat o tom, že jeho děti nebudou chodit na střední školu. To byla kádrová politika komunistický strany. A komunistická strana měla takzvanou vůdčí úlohu, což měla zakotvený v Ústavě. A od toho se odvozuje to, čemu říkáme totalita, protože nějaká politická strana byla nadřazená všem ostatním. Protože ta vůdčí úloha strany byla zrušena až v roce 90. A tak jsem se dostal na střední školu, na hornickou průmyslovku v Duchcově a to byl rok 68. Já jsem tam vstoupil do organizace, která se jmenovala Unie středoškoláků a učňů a to byla taková mládežnická organizace, která byla ovšem hned následující rok v roce 69 prohlášena za nežádoucí pravicovou a byla zakázána a zrušena. A já, protože jsem byl jako jeden z funkciónářů, už jsem si začal psát svůj kádrovej materiál, protože zase samosebou v moment, kdy začalo to, čemu se říká normalizace, to znamená ten husávkoskej režim, tak tydlety kádrový materiály už se zase začaly vést. A protože jsem byl spoluorganizátor studentský stávků, a protože jsem se podílel na vyvěšení černýho praporu za Palacha na naší školu, tak jsem to měl u toho novýho ředitele, co se tam dostal kvůli prověrkám, spočítaný. Všichni pedagogové museli jít na prověrku, jestli jsou správní. A aby přesvědčili ty stranický orgány, že jsou loajální, to znamenalo, že museli říct, že souhlasej se vstupem sovětských vojsk, tak to byla taková alfa a omega. Když jste řekli, že souhlasíte, tak vás tam nechali, a když jste řekli, že ne nebo jste se vytáčeli, tak vás vyhodili. V tý škole, kde jsem byl, se stal ředitelem nějakej soudruh Solověv, on byl rodilej Rus a často jezdil do Moskvy, tak z toho těžil. Byl stranickým šéfem v městě Duchcově, a on mě pochopitelně neměl rád. A tak mě nechal propadnout. On nás učil rusky, on taky nic jinýho učit neuměl, a chtěl mě vyhodit ze školy. Ale protože jsem měl jedinou 5 z ruštiny, tak jsem dělal opravnou zkoušku, od který mě teda vyhodil, tak jsem dělal školu 5 let, ale pak jsem teda odmaturoval. Chtěl jsem jít na vysokou školu báňskou, ale to mi už dali posudek, kterej to zcela vylučoval. Znalci v Ostravě, ta báňská je v Ostravě, tak ty říkali, že je to marný, protože tam už vládl soudruh Mamula, a ten si takovej zjev, protože už jsem tenkrát nosil pačesy dlouhý, tak to si on nenechá do Ostravy pustit. Tak jsem šel pracovat do Metrostavu tady v Praze.

Ale teď musím říct taky o tom paralelním životě, protože ve škole jsem se tady seznámil s lidma, který dělali ten bigbeat, kterej byl, ne zakázanej, ale takovej nepodporovanej bigbeat, protože i pro ty bigbeatový kapely začala ta normalizace něčím, čemu se říkalo rekvalifikační zkoušky. To znamenalo, že každá kapela musela přijít před komisi, která byla složená z funkciónářů národního výboru, což samosebou byli samý stranický kádry. A ta kapela musela zahrát, ale potom hlavní byl pohovor s tím menežerem tý kapely, kde se ho ptali na jeho politický názory. A předem, ještě před tím, než tam šli, bylo pár zásad, který si museli splnit, jinak tam nemělo ani

cenu chodit. První zásada byla, že nesměli mít anglickej název, takže třeba Supportless band by si ani neškrtili. Za druhý nesměli hrát žádnou anglickou muziku a za třetí nesměli nosit dlouhý vlasy. Za čtvrtý museli mít v repertoáru aspoň několik skladeb, buďto ze Sovětskýho Svazu nebo z těch jinejch socialiticejch zemí, a potom teprve dostali ty papíry na to, že můžou veřejně vystupovat na jevišti. No, tak skupina Plastic People, s kterýma jsem se nejvíce kamarádil a kamarádím do dneska, tak ty pochopitelně k těm přehrávkám šli, ale byli pochopitelně bez šancí, tak to byla spíš taková sranda, když tam šli, jo protože vy to už asi nepamatujete, ale existoval takovej strejček Jedlička. On tak jako mňoukal na děti a štěkal, takovej Donutil přes děti jako trošku. Ale on byl velkej stranickéj funkcionář, vždycky když takhle dělám (ukazuje) to znamená, že tady měl hvězdu - když jsme nechtěli za komunismu, aby někdo slyšel, jak to říkáme, tak jsme říkali - on je (ukazuje) - jakože to je straník, aby to v odposlechách nebylo. Tak jsme vždycky (ukazuje) on je straník, jo. Tak on byl velkej straník, a tak byl taky v tý komisi, a když kapela zahrála tak on chtěl jako pro ty ostatní členy komise ukázat, jak se maj na ně dívat, tak řekl: “pánové”, jako tý kapele, “my tady nejsme hluší”, jakože to hrajou moc nahlas. Ale zvukař, kterýmu jsme říkali Pájka, ten měl už sluchátka, tak ten akorát viděl, že něco říká, ale neslyšel slovo, tak to odklopil a ptá se takhle na jeviště, co říkal. A Brabenec, kterej byl na jevišti říká: “máš to vohulit, vole!” (smích) No to byl konec, a pak je taky samozřejmě vyhodil.

Takže začala doba, kdy hráli polooficielně, jenom někde. Samozřejmě nemohli hrát v Praze, museli hrát vždycky někde v nějaký vesnici, kde byl spřátelenej hostinskéj, kterej to načerno dovolil, protože on z toho měl zase prachy, že tam na ně jezdily stovky lidí, takže on když si to risknul, že to teda tam udělá, tak zase měl velkou tržbu. No to bylo takový dilema pro ty hostinský vždycky.

A tak s touhle tou kapelou a s lidma kolem, tak s těma jsem se nejvíc kamarádil, no a tak, když jsem přišel v tom 73. roce do Prahy, tak jsem sem nešel, jakože bych přišel a koukal, jak z jara. Už jsem tady měl spoustu známejch, ani ubytovnu jsem nechtěl u toho Metrostavu, ale šel jsem bydlet do jedný komunity, která byla v Gorazdově ulici. Takže to už jako začíná ten můj, řekl bych, undergroundovej způsob života, kterej vlastně žiju téměř celej život a s těma lidma, prostě s tou jednou societou, jsem se nikdy nepřestal stýkat a kamarádit.

V roce 74 měl bejt takovejhle, jak jsem vam popsal ty podvodný nebo ty takový poloilegální koncerty, tak v roce 74 měl bejt takovej koncert v Rudolfově blízko Českejch Budějovic. To se takovou tou šuškanou rozkecalo. Jo, budou Plastici a Dégěčka, budou hrát v tom Rudolfově tudletu sobotu. Tak tam přijelo asi 600 lidí. Ale tam se to prostě nějak profláкло a přijely ty policejní síly. Byly tam všechny možný. Jak ten pohotovostní pluk - to jsou ty s těma štítama, s těma bílejma obuchama dlouhejma - a taky psodivi se psama. Tý policie tam bylo možná víc, než nás a hnali ty lidi všecky z toho Rudolfova 5 kilometrů do Budějovic. Samozřejmě cestou do nich najížděli ze zadu autama, aby šli a utíkali rychlejš a na nádraží v Budějovicích je zahnali do podchodu a v tom podchodu udělali takovou uličku a z jedný strany stáli s těma štítama a obuchama a z druhý strany stáli ty PSVB. Vy nevíte, co je PSVB? Pomocná stráž veřejné bezpečnosti. Policie se tenkrát jmenovala Veřejná bezpečnost a ještě měli pomocnou stráž, což byli takový jejich vysloužilci, takový dědci, kteří ještě chtěli pořád. Ti obušky neměli, ale měli různý laťky z plotu a mlátili ty lidi hlava nehlava. Viděl jste někdo ten film “Občanský průkaz”? Doporučuju, podívejte se na to, pusťte to žákum, je to poučný. Tak tam je tahleta scéna, je tam filmově ztvárněná, ale až se na to budete dívat, tak je to asi 20% toho, co se dělo ve skutečnosti. Tam, jak zbily ty lidi do krve opravdu a to tak, že tam prostě byla poměrně souvislá vrstva krve.

Tak tam museli přijet s tím kropicím vozem, aby ostríkali tu dlažbu, protože se tam lidi po tý krvi pak smekali, když šli k vlaku. Tak to tam museli uklidit. No a tenhle ten prožitek toho násilí, toho opravdovýho jako jakési spojení krví, tak to bych chápal, jako takovej opravdu hmotnej začátek toho společenství českýho undergroundu, kterej už nebyli jenom ty lidi, který jezděj na Plastiky, jakože to jsou jenom diváci Plastiků a podobnejch kapel, ale už se to skutečně stalo společenstvím, který mělo vzájemnou solidaritu.

No a tak tohle bylo v roce 74 a musím říct zase že tak já jsem vždycky byl takovej člověk organizace, že jsem něco organizoval a to jsem uplatnil samozřejmě i tady. A za dva roky na to v roce 76 už šli po těch kapelách, už šli přímo po těch kapelách a manažerech. A v roce 76 nás dvacet lidí dali do vazby, zavřeli nás poprvé. Potom to tak jako různě vyšetřovali, některý propustili. Oni si to museli teprv ujasnit, kdo je kdo, kdo co dělá. Asi těch 7 manažerů zavřeli natvrdo, 3 jsme byli odsouzeni v Plzni a tady v Praze byli odsouzeni 4. Takže to byl ten první, kdy jsem se dostal do kriminálu. Byl jsem půl roku na Borech v Plzni. Ve věznici Plzeň-Bory a nebylo to v poslední chvíli jasný, kolik vlastně dostanu. Nejdřív mi vyšetřovatel říkal, že dostaneme 2 roky a to bylo spíš, že nás strašili. A potom jsem dostal teda 8 měsíců, ale to pak ještě zredukovali na to, že vlastně zůstalo jenom to, co jsem odseděl v tý vazbě, těch 6 měsíců vazby.

No a není pravda, že by se v kriminálu někdo převychoval, to je nesmysl. Zvláště lidi, který nemaj pocit že tam jsou v tom kriminále oprávněně. To my jsme rozhodně neměli pocit, že si to zasloužíme být v kriminále, ale spíše jsme měli pocit, že ta moc se dopouští něčeho na nás jako nekalýho. A tak jsme přišli, vlastně jsme se postupně tam vraceli, ale tak ta doba, ta další doba vlastně už byla do jisté míry politickou dobou, protože když jsme seděli v tý base, tak sdělovací prostředky, komunistický sdělovací prostředky, proti nám rozpoutali takovou kampaň, jako že ty máničky, jako špinavý narkomani, jako opilci, jako že zpívaj sprostý písničky. To jako dehonestovali v rádiu, a na druhý straně ty lidi, který byli k tomu režimu v opozici, ať už to byli bejvalí komunisti, který byli vyhozeni po tom roce 68 v rámci těch prověrek, nebo třeba lidi z katolický cirkve, který byli zase pronásledovaní jenom proto, že byli věřící, a nebo zase ty liberalové, jako byl třeba Václav Havel a spisovatelé kolem něho, tak ty v době, kdy jsme byli ve vězení uspořádali vlastně takovou poměrně velkou kampaň proto, aby nás propustili. Brali se za nás a organizovali akce v zahraničí. Jakože najednou napsal prostě Husákovi a Saifertovi Heinrich Bell, což byl nositel Nobelovy ceny míru, že by nás měli propustit a to bylo nepřijemný pro ten režim, že se v mezinárodním měřítku píše o tom, že tady seděj lidi kvůli tomu, že hrajou na kytary. To nechtěli slyšet, tak to chtěli rychle mít z krku, takže ty tresty, který jsme pak dostali byli do jisté míry kompromisem, on ten režim nechtěl ztratit ksicht, to se nechtělo, aby mu to moc uškodilo, takže nám dali takový kompromisní tresty. Největší trest byl 18 měsíců, což bylo ještě dobrý. No tak tenhle ten příběh, tomu celému procesu a tomu celému případu se říkalo proces Plastic People, i když vlastně z těch 7 lidí, který jsme byli pak odsouzení, tak jenom jeden byl hudebníkem Plastiků. Ale byl to prostě kolem toho českýho undergroundu první proces.

Tím že jsem říkal, že se o nás zajímali lidi, jako byl třeba Havel, tak to vedlo k tomu propuštění, vedlo k tomu, že jsme se se s nima jakože skamarádili, že jsme se s nima, s těma lidma z těch šedesátých let dali do jisté míry dohromady. A právě Jiří Němec, což byl takovej katolický aktivista a měl velmi blízko k českýmu undergroundu, a Václav Havel, tak měli takovou dobrou myšlenku, že by bylo dobré tuhle tu iniciativu, která jako vedla vlastně k tomu částečným vítězství, že ta solidarita nejen doma, ale i v zahraničí prostě pomohla k tomu, aby nás neodsoudili na nějaký dlouhý tresty, tak že by to bylo škoda to rozpustit po tom procesu, no tak

dali dohromady vlastně jenom takový neutrální text, který mohly podepsat všechny ty různé skupiny opoziční a to je Charta 77. To jste už o tom slyšeli někdy jo, tak to byla najednou platforma na který se mohli spojit ty různé jak jsem je jmenoval: jednak ti bývalí komunisti, katolická církev a liberálové a tak. Oni předtím už taky byli v opozici, ale neměli nikdy nic společně. Jako když zavřeli nějakýho faráře, tak protestovali všichni ti katolíci, ale ty komunisty to nechávalo chladnými. Tady najednou byl prostě první moment, kdy se vlastně dali všichni dohromady, protože my jsme byli politicky nepopsaní, my jsme nebyli ani pravo ani levo, my jsme nebyli nic, my jsme byli kluci s kytarama, tak tím pádem jsme byli přijatelní pro všechny ty politický síly. No a když tedy ten text Charty byl vyváženější natolik, že nevadil žádný ty politický síle, tak tím prostě bylo možný ho podepsat, aby ho podepsali všichni včetně třeba nás těch, o kterých jsem mluvil až do teďka jako o českým undergroundu, tak se vlastně stalo jednou ze součástí té Charty taky. Takže to byl jeden z těch pilířů té Charty vedle těch křesťanů a komunistů a liberálů a tak. Podepsal jsem Chartu v roce 77, a to už jsem byl tomu režimu, kterej tehdy panoval, tak tím jsem už jasně byl nepřítelem a jako k takovému se ke mně chovali. Já jsem pracoval jako geofyzik do té doby, a tak z toho místa jako technicko-hospodářskýho pracovníka geofyziky mě vyhodili a stal jsem se figurantem v tý geofyzice, chodil jsem s tou latí, že jo. No takže to byl prostě už standardní život disidentů, že jsem pracoval jako figurant, léta jako topič a jako uklízečka v knihovně a takový práce jsem dělal různý. A lesní dělník třeba, a různý práce a na stavbě jsem dělal. Ale myslím si, že ta hlavní moje životní činnost nebo co jsem tehdy považoval za moje poslání, tak bylo vlastně žít v té paralelní struktuře.

Brzy po začátku tý Charty jsem viděl, a my jsme o to diskutovali už předtím, ale pak jsme to teprve realizovali, že potřebujeme udělat časopis, v kterým by se lidi z různých míst republiky dočetli o tom, co se děje jinde, prostě pravdivý informace, protože ty informace který podávalo Rudé Právo a jemu podřízené noviny, to bylo cenzurovaný jenom proto, aby ten režim tam dával jenom to co chtěl, takže pochopitelně neexistovala tenkrát možnost mít tiskárnu nebo prostě si nechat něco vytisknout, to jsme si museli dělat sami všechno. Takže jsme si sehnali rozmnožovací stroj. Tenkrát neexistovalo, aby rozmnožovací stroj vlastnil soukromník, to bylo něco jako teďka třeba vlastnit těžkej kulomet. Oni to prostě chápali jako nesmírnou drzost mít rozmnožovák a začali jsme rozmnožovat časopis, kterej se jmenoval a jmenuje "Vokno", teď mu říkáme tedy "Voknoviny" a od toho 78 roku, sakra to už je 40 let, to je hrozný. Tak od toho 78 roku vlastně se s přestávkami, které byly většinou vynuceny kriminálem, tak se zabývám vydáváním toho časopisu.

A ještě jsem vám chtěl o mým soukromým životě. Já jsem žil v mládí často v těch komunách. To bylo prostě tak, kdy to společenství lidí jsme dali dohromady peníze, dnes bychom tomu říkali akciová společnost, že jsme si koupili dohromady barák. Avšak většinou to byly ruiny, protože jsme neměli zas tolik peněz, abysme koupili nějaký nóbíl barák. A pak jsme ho dávali společně dohromady. A žili jsme tam, většinou to byly ty baráky v severních Čechách, protože tam byly v sudetech ještě baráky, který byly levný Ty se ještě daly koupit levně. No a tak tam jsem žil ve dvou barákach, ve dvou komunách. A tam se právě zrodil ten časopis "Vokno". Protože v tý komuně žili lidi, který každý dělal něco. Byl tam výtvarník, fotograf, literáti, spisovatel Kostůr třeba tam byl. No tak tím, že to tam bylo koncentrovaný, tak se ta redakční práce dobře dělala, protože jsme spolu prakticky byli 24 hodin denně. Režim neměl rád ty naše baráky, protože to považoval za centra odporu. Taky ono to bylo, protože tam jezdili samozřejmě za námi na návštěvy lidi z různých míst a zase přijeli a zase si odváželi sami ty časopisy, nebo ty samizdaty zas přiváželi zase od nich. Takže státní bezpečnost a politická policie, tak ty po nás šli strašným

způsobem, ty se snažili prostě nás z těch baráků dostat, takže bylo praxí, že nám ty baráky vyvlastňovali. To znamenalo, že za státem stanovenou cenu nám ho jako vykoupili a my jsme se museli z něj vystěhovat. To bylo dvakrát. Dvakrát se mi to přihodilo, kdy mi nad hlavou prostě brali domov. A potom dokonce ke konci osmdesátých let, když nějak ke konci sedmdesátých a na začátku osmdesátých let, když se ta politická situace ve světě přiostrčila, Reagan byl v Bílém domě, tady začal panovat mnohem ostřejší způsob, jak se chovali k disidentům. Tak dokonce nám ty baráky v uvozovkách neznámý pachatel zapaloval, takže 2 baráky lehly popelem. Napsal jsem o tom knihu, po revoluci samozřejmě, která se jmenuje "Baráky souostroví svobody". Takže kdyby vás to zajímalo, tak je tam o 31 barácích, ve kterých různý lidi tímhle tím způsobem žili. V 81. roce nám sebrali tu novou, která se jmenovala Nová Víska, ta komuna, a tak tu nám sebrali v 81. roce a zároveň mě taky zavřeli. A to už za to, že jsem právě vydavatelem a šéfredaktorem časopisu "Vokno". To už byla právě doba, kdy jestli ten první proces s Plastikama bych charakterizoval tak, že jsme byli takovej nepříjemnej hmyz, který lítal někde kolem hlavy, takže ho snažili zaplácnout, tak tady v tom v 81. roce to už bylo regulérní účtování. Dostal jsem dva a půl roku na Bytíz, to je tábor a u Příbrami. Dva roky ochranného dohledu, o kterým jsem vám prve povídal, jaká to byla nepříjemnost a to bylo docela složité s tím žít.

Nicméně už když jsem se vrátil z toho kriminálu, tak jsem začal to "Vokno" vydávat znovu. Další řadu ještě v době ochranného dohledu jsem začal dělat, takže jsem to musel dělat u někoho jiného a jenom to vždycky nosili ke mně, protože ten byt byl pro policii vlastně 24 hodin denně otevřený, mohli kdykoliv přijít. Začali jsme Ivan Jirous, který byl můj kamarád, spolupracovník a tak ten dostal v tom procesu o rok víc než já, protože on už byl předtím dvakrát trestanej, tak dostal tři a půl roku do Valdic. Ale když jsem mu to za ten rok jak to bude mezi námi, tak jsem už jel na na výstup, tak už jsem vezl nový číslo "Vokna". Už bylo hotový, takže viděl, že už to pokračuje a ta řada tedy ta se už potom pravidelně tiskla až do roku 89, to ty "Vokna" už vycházely pak s právedelností. Potřebovali jsme i flexibilnější kontakt se čtenářstvem, protože to nebylo jenom tak, že by to byla jednosměrná ulice, tak bysme potřebovali, jako tím se čtenářstvem takový vztah, aby oni dávali nám svoje podněty, aby psali do toho taky hlavně, takže jsme přidali ještě to, čemu dnes říkáme "Voknoviny". A to jsme tehdy vydávali jednou měsíčně jenom několik takových tiskových stran. Ty "Vokna" vycházely jednou za půl roku, ale ty "Vokna" vycházejí každý měsíc a to bylo jenom proto, abysme měli s nima jako bleskový kontakt. A jestliže v té první řadě "Vokna" bylo jasné, že když ta policie nebo ta STB zjistí, kdo to dělá, tak že ho hned zavřou. Tak v té druhé řadě, tam už bylo jasné, kdo to dělá. My už jsme tam taky psali svoje adresy. A bylo jenom politickou otázkou, jestli ten režim bude mít tolik tý politický síly, aby nás jako zavřel a zlikvidoval, takže to už byl prostě poziční boj.

Zavřeli mě až na začátku roku 89, to byl můj třetí můj kriminál a ten rok 89, který byl takový revoluční, tak ten já jsem si neužil, ten jsem bohužel proseděl ve vězení. Takže to mě trošku mrzí. Takže všichni si užívali, ale já ne. Taky jsem se dočkal revoluce ve věznici Horní Slavkov a tak jednoho dne, jako vězni jsme museli povinně chodit na televizní zprávy, ne na program, jenom na ty zprávy a tak v tom týdnu tý revoluce už jsme tam chtěli chodit, že jo. A tak tam sedíme a to bylo asi jako tohle velký (ukazuje kolem sebe) sedělo 80 vězňů. A krám, jak kapesník velkej a teď ten redaktor říká: "prezident republiky na základě jednání u kulatého stolu s Občanským fórem tak udělil amnestie těmto občanům" a teď četl těch 7 opozičních novinářů. Já jsem byl na tom sedmým místě. Všichni ty vězni se otočili: "ty vole, pustili tě!". Tak to bylo i pro ty vězně

zajímavý, protože já jsem říkal, to už jsem věděl, se to zhroutlí komunistickéj režim. Tam bylo hodně těch, kteří byli ve vězení za to, že se snažili přejít hranice, kteří šli takzvaně na kopečky. A ty měli šest let a takový tresty. A ta já jsem říkal: “vy půjdete domů, protože nikde v Evropě není trestným činem přejít hranice. To je jenom přestupek maximálně”. A oni říkali: “ty jsi blázen, já mám ještě šest let sedět”, ale pak najednou, když viděli, že já jdu domů, tak tomu začali věřit. Šli vlastně pak měsíc po tom na amnestii. Havlovu amnestii.

Po revoluci jsem ten časopis “Vokno” jaksí etabloval. Redakci jsme vytvořili v Bolzanově ulici. Začali jsme normálně vydávat. Jenomže Havel mi vystoupil do života. Celou dobu jsem se s ním kamarádil, tak to spíš říkám jako eufemismus. Pak jsem potkal Honzu Rumla takže měli ve stejném baráku Respekt redakci jako my A říkal: “hele, Havel říká, že máme k němu přijít, tak to vypadá, že něco vážně chce”. Tak jsme tam šli a on nám říkal, že potřebuje, aby nějaká parta jsme šli na Ministerstvo vnitra. Obsadit vlastně to ministerstvo, takže by bylo dobře, abysme tam šli aspoň na dva měsíce, abysme tam vyházeli ty estébáky. Ty estébáky abysme z toho z ministerstva dostali, udělali tu čistku tam. Tak jsem teda na to kývnul a yůstal jsem tam 17 let místo toho. Pracoval jsem v tajné službě 17 let a to je kapitola o který vám nebudu nic říkat, protože tam jsem vázáný mlčenlivostí. A nechalo to na mě dost neblahý důsledky toho, že si nesu takový ruksak informací, který nemůžu s nikým sdílet, to je to nepěkný.

Odešel jsem v roce 2007 a to právě vznikal tehleten Úřad pro studium totalitních režimů. A to mi připadalo, že to je ta parketa která pro mě je vhodná, že to co jsem na vlastní kůži zkusil a co jsem pozoroval, tak o tom budu moct vydat svědectví a tak tam jsem do dneška. Píšu knihy, mám 4 nebo 5 knih, už nevím. První byly “Baráky”, pak “Tváře undergroundu”, pak já už ani nevím, kolik jsem napsal knížek, ale poslední dvě byly teď v posledním roce. Loni před Vánoci jsme napsali s docentem Kudrnou a publikovali knížku “Kapela o akci která stvořila Chartu 77” a letos před prázdninami jsem vydal s kolegou Valentou knihu “Podzemní symfonie Plastic People”, protože letos to je padesát let, co vznikli Plastici. To jsem se dostal až do současnosti, tak to je to sívíčko a pokládejte mi prosím kratší otázky.

Otázky:

Sofie: Nepřemýšlel jste někdy, když vás zavřeli, nejt s davem, přizpůsobit se?

Musím říct, že ne. Už když jsem poprvé šel do basy, tak jsem věděl, že jsem už na tý straně barikády. A nikdy mě nenapadlo, že bych měnil tričko, jako že bych měnil barvy. Toho jsem by vždycky dalek a na tom, co jsem dělal, prostě tak ten kriminál byl součástí, s tím jsem musel vždycky počítat. S tím jsem musel prostě počítat, že ta varianta může přijít, zvlášt' po tom, když už jsem šel potřetí do kriminálu, a to už bylo jako chleba, to už nebylo nic zvláštního.

Paní učitelka: Vy jste se určitě podíval do svého spisu, který na vás vedla STB ...

Bohužel, oni ho skartovali. Měli na mě krycí jméno Satan. STB mě vedla pod krycím jménem Satan, bylo to myslím asi 4 nebo 6 svazků, to si vůbec nejsem jistý, ale oni ho skartovali hned po revoluci, včetně těch disidentů, který měli na Bartáku, takže možná, že je v Moskvě, tam není úplně jistý, jestli je zničili, nebo jestli je převezli do Ruska, ty spisy.

Paní učitelka: Nabízeli vám někdy spolupráci?

Ano, jednou mi nabízeli spolupráci a to vám teda budu vyprávět, protože to se týká zrovna Břevnova, to se zasmějete. Tak já jsem měl ten ochranný dohled, jak jsem vám říkal, tak ten policajt, který mě jako vedl spis ochranného dohledu nade mnou jako jo tak ten měl pravomoc mi ten ochranný dohledat, dát jak často chtěl budu chodit. No a protože už jsem chodil rok, už jsem přišel v roce 84, v roce 85 jsem už chodil rok, ani jsem neudělal žádný jako že bych tam nepřišel, prostě jsem pořád dodržoval, tak mi to dal jenom tři dny v týdnu, že jsem chodil jenom v pondělí, středa a pátek se hlásit No to bylo velký, předtím jsem chodil asi půl roku každé den. Bydlel jsem tady ve Šlikovce a chodil jsem tam na druhou stranu do tý Kusý, což je tam u Markéty. Bylo jaro nebo léto 85. roku a připravovala se Spartakiáda. Tehdy byli Spartakiády, že se cvičilo tady na Strahově, obrovský davy, vojáci cvičili. Socialismus chtěl ukázat, jakou má podporu v mládeži. Prostě všechno velkolepý, prachy do toho nacpali a bylo to hrozný. A teď přijdu takhle na ten ochranný dohled a ten policajt tam stál a říkal mi: “heďte, neberte to osobně, ale my máme příkaz ten měsíc co bude ta Spartakiáda, tak všichni, kdo má ochranný dohled tady na šestce, na Praze 6, tak musí chodit každé den. Začal jsem chodit, musel jsem i v sobotu a v neděli. Takže jsem se prostě každé den ve 4 musel hlásit, podepsat vždycky, že jsem tam byl. No a Spartakiáda, to zuřilo a byla toho plná Praha. A ještě ve Šlikovce se připravovali vždycky ty, co měli vejít tam do toho stadionu, tak mi odtáhli auto jednou, to byly jako ty průvodní jevy Spartakiády. Když jsem pak slyšel v rádiu, že hlásej, že borci opouštějí hlavní město, tak jsem říkal, zaplat'pánbůh, už ať jdou do háje, budu mít pokoj. Tak to skončilo a v pondělí jsem šel na ten ochranný dohled, tam jsem to vždycky podepsal u toho dozorcího, ale ten spis mohl změnit zase jenom ten policajt, kterej mi ten spis vedl. Tak říkám tomu dozorcímu, říkám kde je ten (už si nepamatuju, jak se jmenoval). Ten tady není, on měl hodně přesčasů během spartakiády, on má teď volno. Tak budu zase celej tejdén chodit každé den, dokud to nebude přepsaný. Další pondělí říkám :”hledám pana toho a toho”. “Ten tady tenhle týden není, má noční”. Tak zase další týden, a pak zas něco měl, nějaký školení a takhle se se mnou honil asi měsíc, a když mě teda pořádně vycukal asi čtyři týdny, tak tam stál a říkal: “prý jste mě hledal”? A já říkám: “No jasně, že jsem vás hledal, protože vy jste mi říkal, že mi to dáváte jenom na tu Spartakiádu, a že mi to zase vrátíte zpátky na třikrát týdně”. A on říká: „Jo, jo, jo, tak pojdte se mnou nahoru do kanceláře, napíšeme to.“ No a jak jsme šli do toto 1. patra po schodech, tak už na schodech mi říkal spiklenecky : „Heďte, já vám to udělám jenom jednou tejdén a vy mi podepíšete spolupráci.“ No a to mi začlo šrotovat a zájímalo mě, říkal jsem si, byl to nějaký podpraporčík, jako čepicovej. Tak jsem si říkal, jestli si to vymyslel tendelten šmudla sám a nebo to má teda z Bartáku, jako z Bartolomějský od estébáků, že to má jako příkaz nebo, že to má jako připravený vod nich. A tak, když jsme tam přišli do tý kanceláře, tak von tam rozevřel ten spis, a já mu říkám: „No a vo co by jako mělo při tý při tý spolupráci jít?“ A on povidá: „No, vy tam bydlíte v tý Šlikovce, tam bydlí spousta cikánů a já bych potřeboval, abyste se tak jako díval, co jako nosej domů, jestli nekradou někde a tak.“ No tak to mě tak rozčílilo. Jo, kdyby chtěl, abych udal Havla, Uhla, Diensbiera, to bych taky odmít, ale cejtíl bych se aspoň doceněnej a ne hlídat cikány ve Šlikovce, že jo. Tak jsem říkal: „Néé, to já nebudu dělat.“ Tak von to zaklap a řekl: „Když nic tak nic.“ A musel jsem chodit další asi... A voni ho pak vyměnili a ještě asi 4 měsíce jsem pak chodil každé den. Takle to byl jedinej případ, kdy mě teda chtěli jako na spolupráci a myslím si, že to ty estébáci nevěděli, že si to skutečně vymyslel ten šmudla.

Sofie: Zjistil jste třeba, že na vás někdo jakoby donášel?

Samozřejmě, zjistil jsem lidi, který na mě donášeli. Nejhorší případ, a to ne na mě, ale na celou skupinu, na ten český underground, tak to je harmonikář, kterému jsme říkali Jim Čert. Vždycky když přišel někam, tak ho všichni vítali jak Rudou armádu, že zahraje, ale von pěkně chodil na Barták a všechno tam ... A ten jeho spis se dokonce dochoval, takže tam je vidět, koho udal. Všecko je to tam v tom spise, ale musím říct, že i když se ty spisy dochovaly některý, takže to je dobrý, je to taková jako kronika, protože já bych si některý děje ani nepamatoval, ale tím, že někdo udal, tak jsem si rozpomenul, co jsem dělal a kde jsem byl.

Paní učitelka: A vy jste na něj měli podezření?

Ne, ne, ne nikdy.

Paní učitelka: To jste se dozvěděl až po revoluci.

STB mu dokonce namontovala do té harmoniky, na kterou hrál, tak do té mu namontovaly odposlech. A von přišel a říkal: „Pane Havel, můžu si tady vedle vás postavit harmoniku, aby mi to nerozbili?“ A Havel mu říká: „Jen si to tady dej, Jime, jen si to tady postav.“ A to co řek před tou harmonikou, řek toho víc, než by řek před nim. To nahrávání měl v té harmonice. Já si to necucám z prstu, je na to diplomka. Napsal ji jeden mladej historik, je to v archívu bezpečnostních složek.

Paní učitelka: A setkal jste se s ním potom ještě?

Ale jo, já jsem několikrát od něj chtěl, aby to celý vybalil, jako jak to bylo, a tak a on prostě... To je charakterem těch lidí. On říká prostě: „Taková byla doba, nó.“ A nemá zájem se vůbec reflektovat. On napsal nějaký takový jako pseudo do novin, že nejonom on tenkrát udával, že udávali i jiný. Takže to je vlastně v pořádku, z jeho hlediska je to vlastně v pořádku.

Míša: A jak jste se cítil, když jste zjistil, že to byl on?

Já jsem to věděl hodně brzo, ale byl jsem zklamaný, samozřejmě. Já jsem ho považoval za člověka, kterej byl v okruhu přátel, že jo. Zklamání to bylo.

Míša: A teď třeba když na to tak nahlížíte zpětně, udělal by jste něco jinak?

No, často nad tím přemýšlím, teď ke konci života, když už mám jako bilancovat, už jsem starej jako černý uhlí, tak si říkám, co bych udělal jinak. Vždycky jsem nad tím přemýšlel v base, jestli bych měl něco dělat jinak, ale vždycky to skončilo u toho, že jsem vymejšlel vlastně jenom metodiku, jak jinak tu státní moc podvést, podrazit, jak jinak pro ti ní bojovat. Vždycky to u toho skončilo, asi bych neudělal nic jinýho. Za té situace, jaká byla, tak bych asi udělal zase jenom to samý. To si nemyslím, že bych dělal nějaký zásadní chyby. Nikdo kvůli mně nešel do basy, nikoho jsem nikdy nepráskl. Nikdy jsem neměl žádný problém, naopak, u výsledku jsem vždycky mlčel. Moje metoda byla taková, že jsem neodpovídal na otázky.

Paní učitelka: A to, že jste byl vlastně takovej rebel už od malička, to vás ovlivnila rodina?

V naší rodině to je skutečně, řekl bych, zakořeněný. Můj táta seděl v base, to jsem vám už říkal, brácha byl mužem ledna 68, taky seděl v 70. roce. Poprvé přišli na domovní prohlídku ke mně, na domovní prohlídku u mojí mámy. Ona bydlela v přízemí. Ve dvě hodiny v noci jí lepili na sklo usnesení o domovní prohlídce, tak ona říkala: “to i gestapo přišlo ve dne”. Brácha seděl už za Německa.

Paní učitelka: Dlouhý vlasy máte taky vlastně pořád kromě toho, že vás zavřeli?

Od mejh asi 13, 14 let, tak mě stříhali vždycky jenom vězeňský holiči. Tak teď už je to to naturální skinhedství, ale nikdy jsem nedělal žádný úpravy vlasů.

Paní učitelka: Já se vás zeptám ještě na to “Vokno”, jak byl velkej ten rozmnožovací stroj? My teď už známe jen kopírky.

Já vim laserprint. V době laserprintů je to těžký, ale byla to taková větší televize. Takovej stroj to byl, no zažili jsme s tím ukrutný věci. My jsem to měli na tý Nový Vísece jak jsem říkal o tom baráku a tam jsme rozmnožovali první ty “Vokna” a to skutečně byl vlastně první samizdat, kterej byl takhle rozmnožovanej. Do té doby, do toho 78. roku, tak se v těch kruzích disidentů jenom rozepisovalo na stroji přes kopírák. Na jeden rozpis to udělalo maximálně tak 10 kusů. A teď my jsme začali na kliku ten Ormik a to dělalo tak 120 kusů třeba, z tehdejšího hlediska to byl mamutí náklad. Policajti věděli, že to děláme stoprocentně tam, věděli to asi i od nějakých agentů, ale nevěděli, kde tu mašinu máme. Tak tam dělali domovní prohlídku a chodili s minohledačkou po zahradě, jako kde jí máme zakopanou. Tak prohlíželi minohledačkou centimetr po centimetru tu zahradu, a když jim to začalo pípat, tak tam zatloukli kolík. A pak přišli mladý policajti s úplně novějma krumpáčema a lopatama a kopali, jestli to tam je. A vytáhli kus řetězu, rádlu a takový, to co je na zahradě že jo, A tak my jsme instalovali výstavku vykopávek. Ale ten stroj nenašli, protože my jsme ho měli tam, jak skončily schody. Tam je takovej prostůrek, kde to úplně končí, dole po dtim. A náš kamarád Kečup, von už je mrtvej, dej mu Pán Bůh věčnou slávu. Kečup jsme mu říkali, podle barvy jeho vlasů, tak ten byl zedník. A vždycky, když jme to namnožili, tak jsme to navolejovali, nakonzervovali, zabalili do hadrů, dali do bedny, a tu bednu tam zazdili normálně pod to. Zazdil to tak, že to normálně vhodil vomítkou a obrátil lux a ten prach z toho do tý čerství omítky foukal, že to vypadalo, že ta zeď tam stojí dýl než ten barák. A v těch schodech byly ty železa a ty zábradlí železný, a tak i stou minohledačkou si tam mohli trhnout nohou, takže nikdy nám ten stroj nenašli.

Paní učitelka: Ještě mi řekněte, jak jste sháněli finance, že to muselo něco stát.

Tak my jsme byli taky první, kdo jsme ten časopis prodávali. My jsme měli prostě známý z těch koncertů a tak. To byli lidi z celý republiky. Takže jsme měli takovej adresář a už s prvním číslem jsme udělali takovou distribuční jízdu. Dali jsme ty “Vokna” do auta a jeli jsme prostě až do Košic, protože tenkrát byla federace, takže my jsme měli známý až v Košicích. A teď jsme s tim jeli a domluvili jsme si s nima, se slovenskýma, v každým tom městě, kde byla nějaká partička těch mániček. Tak jsme si nějaký vytipovali, někoho, kdo byl organizačně zdatnej, aby dělal takovýho dealera tam. Aby prostě ten časopis přijímal, a pak ho tam půjčoval, aby to zas nebylo

jenom pro jednoho. S ním jsme si dohodli ten způsob, jak to tam budem dopravovat, třeba na nějakou takzvanou čistou adresu, to znamená nějaký jeho babičce a tak. A jemu jsme zas poslali jenom pohled, a když dostal ten pohled, tak věděl, že to na tý druhý adrese má. A takovýhle fígle. Anebo tenkrát jezdilo spousta lidí dělat na ty různé montáže, a tak jeli někam pracovat jinam po republice nebo studovali někde. Tehdy byly vysoký školy jenom v Praze, v Brně a v Bratislavě a taky v Ostravě. Takže ty to vozili vždycky domů, do těch mateřských míst. Tuhleto distribuci jsme propracovali poměrně dobře a tím, že si to kupovala vlastně skupina lidí, takže to pro ně nebylo drahý. Já jsme to měl takhle vypočítaný, že průměrně vždycky to číslo bylo tak pro 20 lidí. Když jsme začínali, tak jsme dělali nějakých 100 nebo 120, pak už jsme vylezli až na 380. Takže to jsem měl vypočítaný, že to čte asi 7000 lidí, což byl na časopis poměrně dobrý počet. A tak to každé platil, ty peníze. Fakt je ten, že koncem 80. let už nám přispívala i Charta. Měla tu nadaci Charty a pomáhala nám technikou. Technikou nám pomáhal Tigris, což byl člověk, kterej byl v emigraci a vydával tam časopis "Svědectví". Nám pomáhal tím, že nám třeba koupil ten jeden cyklostyl.

To je příběh, ten bych vám mohl vyprávět. Ale to je jen takový jako story. Já jsem potom už měl vždycky takový jako hospodářství s těma cyklostylama. Vždycky jsem měl jeden v záloze, když ty cyklostyly byly ukradený, prostě si dovedete představit, jak se museli shánět. A vždycky jeden musel být v záloze a jeden, na kterým se dělalo. Kdyby sebrali ten jeden, tak aby se to ještě úplně nezastavilo. A to často sebrali, prostě jak někde zjistili, že je. To jsem třeba zjistil, že byl samizdatovej časopis v Brně, kterej se jmenoval "Střední Evropa" a těm sebrali cyklostyl, tak já jsem jim dal cyklostyly další, aby jeden měli zálohovej a druhej, na kterým mohli dělat. Oba jim sebrali, tak jsem říkal: „Tak vám už tam nemůžu dát, protože vy tam máte agenta a ten vám je všechny prozrazuje.“

Takže to bylo docela složitý. Tak jsem prostě potřeboval pořád nějaký cyklostyly že jo, a tak Pavel Tigris říkal: „Jo, já vám ho koupím a napsal dopis, že koupí. Že nám koupí model Eifelovky nebo co, takže to šlo z Paříže. Ale nejhorší bylo dostat to přes hranice, protože ta "železná opona" byla poměrně utěsněná. Tam prohlíželi lidi, auta, když jel vlak, tak stál třeba 2 hodiny, než úplně prošacovali všechny lidi a to je prohlíželi tak, aby nepronesli ani papír, aby nepronesli noviny nebo knihu a teď takovouhle bednu, že jo. Tak Tigris říkal, on učil na Sorboně, a tak to řekl svejmu studentům. Říkal, že má potíže s tím, že nemůže dostat do Prahy cyklostyl a voni mu řekli: „To je oukej, my pojedeme v létě, jak budou teď prázdniny, tak my pojedeme s karavanem a provedeme to v karavanu.“ Oni byli ty západní kluci z Francie, viděli to jako jednoduchý dobrodružství. Jo přijeli, karavan měli půjčený. A tak tam, kde bylo to lůžko, tam byl na lůžkoviny takovej prostor, tak do toho to zandali, zaházeli ho nějakým hadramem a jeli do Rozvadova. Přijeli do Rozvadova, a já pak když jsem je viděl, tak jsem říkal, tak to jste si rovnou vo to řekli. Voni takový pačesy, to jste si o to rovnou říkali. To když český pohraničnick vidí, tak vás okamžitě bere. No tak přijeli a hned na ně ukázali, na stranu. To znamenám, že jdou ke kontrole. Tak voni přijeli na tu stranu a teď už věděli, že je všechno v hajzlu. Ten cyklostyl tam, agilní celník se na ně hnál, a když tam přišel k tomu karavanu, tak ho otevřel a tam bylo to lůžko a na tom ležela nahá holka a on byl úplně konsternovaný z toho. To zabouch a řekl: „ a jeďte!“ Takhle dostali přes hranice cyklostyl. No a já jsem se s nima pak sešel někde tady za Berounem na silnici tam jsme to v noci přendali z auta do auta. My jsme měl všechny ty cyklostyly na kliku, tak Tigris, aby nám udělal radost, tak nám koupil moderní, kterej byl na elektriku, kterej byl normálně na 220V a točil sám, ale měl i kliku. Jako měl i ten pohon na kliku. A teď už byla doba, kdy už jsme barák neměli, to už byl vyvlastněnej. Tenkrát jsme dělali v

Praze ty "Vokna" a museli jsme sehnat takzvané čistěj byt. To znamenalo byt, kde nikdo z nás nebydlel, nikdo z nás tam nechodil, muselo to bejt u někoho, se kterým se málo stýkáme, ale zase musela bejt jistota, že že nás neudá. No prostě bylo to složitý, sehnat takový místo, kde to rozmnožovat. A tenkrát ke mně přišel jeden kluk, můj dobrej známej, kerej se mnou i spolupracoval na tom "Voknu" a říká: „ Hele, já teď chodim s holkou a ona nebydlí u rodičů, ona bydlí u svý babičky, ale má klíče od bytu těch rodičů a oni na víkend jezděj na chalupu.“ A já jsem mu říkal: „Nemusíš nic říkat, tam to uděláme.“ Jo a ona byla do něj zamilovaná, tak mu to samozřejmě všechno odkývala, že tam to teda uděláme. Tak a tendle ten cyklostyl, kerej jsem převzal od těch Francouzů, tak ten jsem ještě nerozbalenej v bedně, v papírový krabici, tak jsem to zase dal do auta. Předtím jsem to měl v kotelně zahrabaný v koksů. Tak jsem to zase dal do toho auta a teď jsme tam dali všechny ty papíry. Toho bylo, to když jsme dělali těch 380 kusů, tak toho bylo. To byly bedny, banánový bedny s papírem samým. A teď všechny ty barvy, ty předlohy sítotiskový. A prostě všechno: ty hadry a ty rozpouštědla a takový to všechno, co jsme k tomu potřebovali. To byla taková malá fabrika. A tak to všechno jsme naložili do „embéčka“ a to „embéčko“ úplně sedělo na pérech. A přijeli jsme k tomu bytu a čekali jsme. A holka najednou kouká, to jsme měli domluvený, holka dala květináč do okna. To jsme říkali „jsou pryč, jdeme!“ A teď jako mravenečci jsme tam běhali s těma bednama. A teď ona nám říkala ta holka: „hlavně se tady nesmí nic poškodit. Nesmí tady být prostě nějaký nepořádek. Oni nesměj vědět, že jsme tady byli,“. Jsme říkali „se spolehni“ . A teď najednou normálně jsme to rozbalili ten cyklostyl a z toho vypadl francouzskej návod. No francouzsky nikdo z nás neuměl ani slovo. No „bon jour“ jenom, a tak jsme to museli prostě všechno pokus-omyl. Problém byl ten, že barva, kterou používali na západě, byla taková dost hustá, taková skoro jako pasta. Co prodávali tady, tak ta byla o mnoho řidší. Nicméně ty barvy jsme potřebovali kila, takže jsme museli jet na tu barvu, kterou jsme měli tady dostupnou. Tak jsme to tam nalili a teď jsme tam upevnili tu blánu. Pustili jsme to, bohužel jsme to měli na ty největší otáčky a ono se to rozjelo strašnou rychlostí a podavače podávaly tu barvu, tu řídkou barvu, ta blána se nacucala okamžitě. A jak to jelo, tak ona se utrhla zezadu. A dělalo to takhle bl,bl... a lítaly ty kapky ty černý tiskařský barvy na strop, na záclony, na koberec. Nejhorší bylo, jak tam měli ten nábytek jako v 70.letech, takový lesklý skřínky. Pamatujete si to, ty 70.léta, ty leštěný nábytky. Tak to byl takovej souvislej pás černejch teček přes celej byt. Ta holka se na to podívala a okamžitě omdlela. Takže nejdřív jsme křísili jí. Tak teď jsme teda definitivně v hajzlu. No tak jsem rychle utíkal na křižovatku, mobily nebyly, v kapse drobný. Na křižovatce k telefonní budce a náš výtvarnej redaktor byl Martin Frint, kterej dělал restaurátory na Akademii výtvarných umění. Tak jsem říkal „Martine kde jsi ?“ A on nebyl doma a jeho manželka říká: „on je na nějaký faře, on tam dělá nějakou fresku.“ Tak zas číslo na tu faru. Ten pan farář říká „Já pana mistra nechci z těch štaflí...“ Já jsem říkal: „To je otázka života a smrti, dostaňte ho k telefonu!“ Tak jo, on přišel a já mu říkám: „Okamžitě tam se vším praš a vem všechny svoje fídlátka a sejdem se na týhle křižovatce. Abych zas neřekl do telefonu tu adresu. A tak jsme dva bloky obešli a vlezli jsme do toho bytu. On se na to podíval a řekl: „To bude trvat alespoň 14 dní.“ A my „No to ne, to musí být do neděle do večera.“ A on teda pak říkal, že to nebude takovej problém, ono to bylo čerstvý, takže mu to docela šlo. Nějakým rozpouštědlem nejdřív ty záclony udělat, pak to vatičkou vytíral z toho koberce, ty tečky na stropě špachtličkou seškrabával, jednu tečku za druhou zatíral tou správnou barvou. Nejhorší byly samozřejmě ty lesklý skříně, protože to rozpouštědlo nechávalo trošku stopy. A to už ta holka se trošku zmátožila, protože viděla, že mu to docela jde. Ale ráda už by nás viděla ze dveří. Já jsem řekl: „Ne, když už to tady máme jednou nastěhovaný.“ Tak do vedlejší místnosti a říkal jsem: „žádnej proud, pěkně na tu kličku“ a točili jsme pomalu kličkou a to „Vokno“ jsme tam

udělali. V jedné místnosti on dělal restaurátora a v druhé místnosti jsme my točili a rozmnožovali „Vokno“ . A za ty dva dni jsme to udělali. V neděli v poledne jsme to začali, ta holka to prohlídla a řekla: „No to je docela dobrý.“ Paradoxně ten příběh ještě nekončí. Ten má docela dobrou dovětku. Já jsem jí pak potkal asi za měsíc nebo za dva někde v hospodě. A říkal jsem jí: „Tak co, jak to dopadlo?“ „Dobrý, já už zase bydlím doma.“ Já jsem říkal: „Jak to?“ A ona říká: „Jak jsem byla u té babičky, já jsem se s ní hádala kvůli nějakému fetování.“ Že měla doma marijánu, tak jí táta vyhodil. Řekla: „já jsem to celý, co se nám stalo, řekla babičce a ona to řekla tátovi. A táta přišel a řekl: „No vidíš, konečně děláš něco užitečného.“ A zase se dali dohromady . Takže to mělo pozitivní efekt ještě na tohle. Jenom jeden z x příběhů, který ten disent přinášel, který byly na hraně toho, jestli ti policajti jsou za dveřma nebo ne.

Paní učitelka: Já se ještě zeptám ..Jak to snášely vaše manželky ?

Vy tam vidíte na mých stránkách tu tabulku manželství. Já jsem měl všechny ty manželky, který byly jaksi se mnou. Jedna dokonce byla obviněná a odsouzená se mnou. Snášely to špatně. Nebyla to žádná pochoutka žít se mnou. Fakt je ten, že to první manželství rozhodil kriminál, to jsem seděl 2,5 roku, a když jsem se vrátil, tak ona už žila s někým jiným. Potom druhý manželství, to jsem si našel ženskou, která taky se zrovna vrátila z kriminálu. Taky seděla z politických důvodů. Takže jsme si bezvadně rozuměli po kriminálnicku. Ale jak jsme se začali aklimatizovat venku, tak jsme se pomalu rozcházel. Taky to bylo moje nejkratší manželství. No a to poslední manželství. Ta byla taky odsouzená se mnou za to, že mi pomáhala. Sice dostala jenom podmínku, ale odsouzená byla taky . Tam bylo to, že každý manželství s dětma bylo to, z čeho ty STBáci se snažili něco vytřískat. Něco, že na mě měli. Že to bude taková páka, abych něco udělal. Třeba v tom posledním manželství. Já jsem byl ve vazbě v Hradci Králové půl roku. A vyšetřoval mě nějaký major Kvaš, a ten kontroloval dopisy. Iva mi psala každý den, takže on viděl, jaký máme vztah. To ještě nebyla obviněná, jen já. A tak on říkal: „Tak heďte, tady napíšu otázku a vy si rozmyslete, co odpovíte.“ A napsal: Jmenujte další členy redakce časopisu „Vokno“. No a to bylo nepřipustný, abych to řekl. Já řekl, že odmítám vypovídat a on řekl: „Tak to si rozmyslete, protože když neodpovíte, tak já obviním vaši ženu a ta půjde do do vazby a vaše děti půjdou do děčáku a víte, že v těch Králikách... Markovi bylo tenkrát asi 12 , nebo tak. Řekl: „Víte, co je to za děčák v Králikách?“ To byl takovej hodně drsný děčák, takovej kriminál pro děti. Tam byli znásilnění, to byl takovej hardcore. I mezi vězněma, který prošli děčákama. To když nějaký řekl, že byl v Králikách, tak to bylo jako kdyby řekl, že v kriminále byl ve Valdících. To byla taková třetí nápravná mezi děčákama. A tak říkal, ať si to rozmyslím. No a to byla chvíle, kdy to byla taková Sofiina volba, protože jsem musel rozhodovat ne směrem k sobě, ale směrem k jiným. Ale já jsem měl trumf v rukávu a to byli Ivy rodiče, který bydleli blízko u nás. Děti u nich často bývaly a od nich mohly chodit do školy. Tak já si říkal, že žádná sociálka by ty děti nevzala, když můžou být u nich. Nemyslel jsem si, že by se to nezdařilo. Tak jsem řekl, že prostě nebudu vypovídat. A on se ten Kvaš opravdu snažil udělat tu operaci. Ivu Vojtkovou obvinil a začal jí trestně stíhat. Ovšem ta prokuratura ...už byl rok 1989..neuvolila vazbu. Čili ona zůstala doma i s dětma a dostala jen podmínku. Zatímco já jsem dostal to samý, co vždycky. Za šéfredaktorování „Vokna“ byl standartní trest 2,5 roku a 2 roky ochranného dohledu.

Paní učitelka: Vy jste ty koncerty dělal i pro jiné skupiny než pro Plastiky?

Těch skupin bylo mraky. My jsme i na Nový Vísce pořádali festivaly a bylo tam 14 kapel.

Paní učitelka: A ty všechny byly zakázaný ?

Všechny na tom byly stejně. Kdyby jste to „Vokno“ chtěli vidět tak ono visí na www.vons.cz

Paní učitelka: Já jsem nějaký viděla a překvapilo mě kolik to má stran. I ta distribuce...

Ta distribuce, to bylo to nejcennější, co jsme měli, tu distribuční síť. A proto mě STB hodně něměla ráda, že jsem tu opozici vyvážel z Prahy do regionů. Protože oni se snažili z Prahy udělat takovou zahrádku. Aby se to nedostávalo mimo Prahu.

Paní učitelka: A když s váma byl ten soud, tak jen s vámi jako s šéfredaktorem?

Čtyři jsme byli. Ale oni se netrefili, oni nevěděli, kdo jsou redaktoři. Jak jsem mluvil o tom Jimu Čertovi, tak ten udal Michala Hýpka, kterej dělal vlastně jen příležitostně fotografie. On k němu přišel zrovna, když měl ty fotky a on mu v dobrý víře řekl: „Já to mám pro „Vokno“.“ A on to hned prásknul. A Michala Hýpka to stálo 18 měsíců. A hlavní bylo to, že on byl už v 5.ročníku VŠCHT a to je těžký. A jemu už se nikdy nepodařilo odpromovat.

Sofie: Já jsem četla, že jste kandidoval do Senátu. Šel byste do toho znova?

Ano, dokonce tady za Prahu 6. No, to je silná otázka. Zaprvé by někdo musel chtít, abych do toho šel. Tady mě oslovila ODS. Já nejsem členem ODS, nejsem členem žádný politický strany. Ale jak ODS současně vypadá, tak mým názorům poměrně konvenuje. Takže s tím nemám problém. A tím, že jsem z Prahy 6... Tady v Břevnově bydlím od roku 1984, to myslím, že jste nebyli na světě ještě nikdo. Tak jsem do toho šel. Ovšem občané se rozhodli pro toho pana Růžičku, který je ředitelem na Kepleru. Tak to je jejich svobodná vůle. Já jsem v 2.kole toho Růžičku taky podpořil. Mně to nedělalo problém. Možná, že bych do toho šel. Rozhodně je důležitý za koho. Kdyby za mnou přišli z ANO, tak by letěli ze schodů.

Děkujeme za rozhovor